

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ และให้มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน คือ สติปัญญา อารมณ์และสังคม สถาบันหลักที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาในสังคม นั่นคือ สถาบันทางการศึกษา การศึกษามีคุณภาพได้นั้นประการสำคัญอยู่ที่การบริหารงานวิชาการเป็นหลัก

งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา เป็นงานที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรม การศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา^๑

งานวิชาการ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา เพราะการบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน โดยทั่วไปงานวิชาการจะ ประกอบด้วย การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดเตรียมการเรียนการสอน การจัดวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการสอน และสื่อการเรียนการสอน การส่งเสริมการสอน การวัดผลประเมินผล การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผล การวางแผน และการกำหนดวิธีการดำเนินงานวิชาการ รวมถึงการประชุมทางวิชาการ^๒

วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาค้ำกว่าปริญญา ที่เกิดจากนโยบาย “การศึกษาสร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน” ที่รัฐบาลได้แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ด้านการศึกษาข้อ ๔ ว่าจัดให้มีวิทยาลัยชุมชนขึ้น โดยเฉพาะในจังหวัดที่ขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา” นับแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๕ จนถึงปี ๒๕๕๑ ได้มีการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนไปแล้ว ๑๕

^๑รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

^๒ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, เอกสารประกอบการสอน, ภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน้า ๔. (เอกสารอัดสำเนา)

^๓กระทรวงศึกษาธิการ, การดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน, (กรุงเทพฯ : ม.ป.ป.), หน้า ๑๔

แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยชุมชน แม่ฮ่องสอน พิจิตร ตาก อุทัยธานี สระแก้ว หนองบัวลำภู มุกดาหาร บุรีรัมย์ ระนอง นราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล พังงา สมุทรสาคร ตราด ยโสธร แพร่ และสงขลา^๕ ซึ่งวิทยาลัยชุมชนทำหน้าที่ให้บริการการศึกษาระดับอนุปริญา และจัดอบรมระยะสั้นแก่ชุมชนที่วิทยาลัยตั้งอยู่ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ เศรษฐกิจและสังคมของชุมชน จัดการเรียนการสอนแบบเปิดกว้าง หลากหลาย ตามความต้องการของชุมชน โดยหลักสูตรมีความยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน การต้องการแก้ไขปัญหา การต้องการพัฒนาศักยภาพบุคคลและวิถีชีวิตและตามความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นกลไกของชุมชนในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ภายใต้การบริหารจัดการและดำเนินงานด้วยพลังแห่งศรัทธาและความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในชุมชนนั้นๆ ไปสู่วัฏจักรการบริหารวิทยาลัยชุมชนที่เป็นสถานศึกษาของชุมชน ดำเนินงานโดยชุมชนและเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน^๕

ปัจจุบันวิทยาลัยชุมชนยังมีปัญหาอยู่มากที่รอการแก้ไข เช่น ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์ การขาดแคลนครู งบประมาณ สื่อการเรียนการสอน สถานที่จัดการศึกษาเป็นต้น วิทยาลัยชุมชนเป็นสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้คนที่ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ ให้มีความรู้ความสามารถ จึงควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพทางการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยชุมชน ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยชุมชนต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยชุมชน

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยชุมชน

^๕สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน, นโยบายและการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน, (กรุงเทพฯ : มทบ.มบป), หน้า ๑๐.

^๕สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน, การพัฒนางานวิทยาลัยชุมชน, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓), หน้า ๓.

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยชุมชน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยชุมชน ใน ๔ ด้านได้แก่

๑. ด้านการจัดหลักสูตร
๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน
๓. ด้านการจัดครูผู้สอน
๔. ด้านการพัฒนานักศึกษา

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ กำหนดขอบเขตของประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาในวิทยาลัยชุมชน ปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ ๑) วิทยาลัยชุมชนพิจิตร มีนักศึกษาจำนวน ๔๖๑ คน ๒) วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร มีนักศึกษา จำนวน ๕๗๑ คน และ ๓) วิทยาลัยชุมชนยโสธร มีนักศึกษา จำนวน ๔๗๑ คน รวมประชากรทั้งหมด ๑,๕๐๓ คน^๖ ดังตารางที่ ๑.๑

ตารางที่ ๑.๑ แสดง จำนวนประชากร

ที่	ชื่อสถานศึกษา	ประชากร
๑	วิทยาลัยชุมชนพิจิตร	๔๖๑
๒	วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร	๕๗๑
๓	วิทยาลัยชุมชนยโสธร	๔๗๑
รวม		๑,๕๐๓

^๖จำนวนนักศึกษาทั้งหมด ปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำแนกตามวิทยาลัย และเพศ. ฐานข้อมูลอุดมศึกษา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.thaiuniversity.net>. [๑๐ มิ.ย. ๒๕๕๕].

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านสถานที่ในการศึกษาวิจัย คือ วิทยาลัยชุมชน จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ ๑) วิทยาลัยชุมชนพิจิตร ๒) วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร และ ๓) วิทยาลัยชุมชนยโสธร

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๕ ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๕ รวมเป็น ระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔. ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยชุมชน เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ แนวทางการพัฒนางานวิชาการของวิทยาลัยชุมชน เป็นอย่างไร

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ สภาพปัญหา หมายถึง สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน การพัฒนานักศึกษา การจัดหลักสูตรและการจัดครูผู้สอน

๑.๕.๒ วิทยาลัยชุมชน หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาดำกว่าปริญญา สังกัด สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา

๑.๕.๓ การจัดหลักสูตร หมายถึง การจัดเนื้อหา วัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมาย กิจกรรม ประสพการณ์ รายวิชาในการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ สติปัญญา ด้านร่างกายจิตใจ ทางอารมณ์ และการมีความสามารถในการดำรงชีพที่เหมาะสม

๑.๕.๔ การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดเนื้อหาในการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน การจัดแผนการเรียนการสอน การเตรียมเนื้อหา อุปกรณ์การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนในการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ สติปัญญา ด้านร่างกายจิตใจ ทางอารมณ์ และการมีความสามารถในการดำรงชีพที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนดไว้

๑.๕.๕ การจัดครูผู้สอน หมายถึง การจัดสรรหาครูผู้สอนให้เหมาะสมกับแต่ละวิชา แต่ละระดับชั้น แต่ละความสามารถของผู้เรียน

๑.๕.๖ การพัฒนานักศึกษา หมายถึง การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การปรับปรุงพื้นฐานความรู้ และประสบการณ์ ความรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้เกิดความพร้อมให้กับผู้เรียน ติดตามผลการเรียนของนักศึกษา การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือนักศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณภาพ

๑.๕.๗ นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยชุมชนพิจิตร มุกดาหารและยโสธร

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๖.๑ ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยชุมชน

๑.๖.๒ ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนางานวิชาการของวิทยาลัยชุมชน

๑.๖.๓ ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิชาการของวิทยาลัยชุมชนได้